

Veliko spremanje na medijskoj sceni

Author: [IWPR Balkans](#)

Mnogi elektronski mediji nastali tokom bosanskog konflikta ubrzo ce nestati iz etra.

Bosna zeli da smanji ogroman broj privatnih radio i televizijskih stanica koje jos uvek raspaljuju strasti u etru, i da time napravi korak ka stabilnosti.

S obzirom na to da u BiH ima 210 radio i 71 TV stanica koje se bore za naklonost publike od cetiri miliona potencijalnih gledalaca i slusalaca, Bosna i Hercegovina ima najguscu medijsku mrezu u Evropi. Radi se o nasledju iz rata kada su lideri srpske, hrvatske i bosnjacke zajednice masovno izdavali dozvole za emitovanje da bi sirili neobuzdanu, otrovnu propagandu.

Sada, medjutim, vecina stanica nije sposobna da se na komercijalnom trzistu izbori za naklonost publike u jednom novom ekonomskom okruzenju. One stanice koje to budu bile u stanju morace da postuju zapadne standarde demokratske nepristrasnosti. Ostale ce morati da se ugase.

Nezavisna Regulatorna agencija za telekomunikacije, kojom upravljaju medjunarodni zvanicnici, zaduzena je da utvrdi koje ce stanice opstati. Ocekuje se da ce se izmedju jedne polovine i dve trecine elektronskih medija ugasiti.

Proslog oktobra Regulatorna agencija je pokrenula proces izdavanja novih dugorocnih dozvola (dvogodisnje za javne elektronske medije i petogodisnje za privatne medije) na osnovu finansijskih, tehnickih i programskih kriterijuma.

Prvi rezultati procesa selekcije uzdrмали su medijsku zajednicu. U tuzlanskom regionu samo je 23 od 62 stanice dobilo dozvolu; u Brckom, 32 od 47 i u Doboju, 38 od 73.

Mediji koji nisu dobili dozvole pozalili su se da su standardi Regulatorne komisije previse rigidni. Medjutim, zapadni zvanicnici i mnogi Bosanci veruju da se isuvisce cekalo sa reformama. Oni tvrde da je pristrasno izvestavanje elektronskih medija usporavalo proces uspostavljanja stabilnosti i pomirenja.

Prethodnika Regulatorne agencije za komunikacije, Nezavisnu medijsku komisiju, IMC, osnovao je 1998. godine Ured visokog predstavnika medjunarodne zajednice kao regulatorno telo za citavu Bosnu. Misija Nezavisne medijske komisija bila je da podstice razvoj demokratskih medija.

Komisija se sastojala od cetiri clana iz Bosne i tri medjunarodna predstavnika.

Ovo telo je izradilo kodeks ponasanja za elektronske medije i izdalo privremene dozvole TV i radio stanicama koje su prihvatile da ga se pridrzavaju. Oni mediji koji bi prekrсили kodeks kaznjavani su javnim ukorom ili suspenzijom dozvole za emitovanje.

U martu, Ured visokog predstavnika integrisao je Nezavisnu medijsku komisiju sa Regulatornom agencijom za telekomunikacije. Kriticari se zale da Ured visokog predstavnika u prevelikoj meri kontrolise medijsku scenu. Mada je taj uticaj smanjen, Ured visokog predstavnika je zadržao ovlasćenje da stvara okvir za medijske propise i cak nameće odluke mimo Regulatorne agencije za komunikacije. Obim medjunarodnog angazovanja zastitio je Regulatornu agenciju od lokalnih politickih uticaja, ali je podrio njen status kao

autenticno bosanske agencije.

"U ovom trenutku to je medjunarodno telo," izjavio je za IWPR jedan izvor sa Zapada blizak Regulatornoj agenciji. "Pitanje je da li ce agencija dobiti odgovarajuca ovlascenja kako bi je i dalje postovala medijska zajednica u Bosni."

Uprkos opste prihvacenom sporazumu prema kome Regulatorna agencija mora reformisati i redukovati broj elektronskih medija, kritickari tvrde da njene odluke nisu dovoljno jasne. Mediji koji su izgubili dozvole za emitovanje zalili su se da im ovo telo nije obezbedilo dovoljno informacija kako bi mogli da pripreme svoje zalbe. Primera radi, zalba je usvojena samo u slucaju tri od 42 stanice koje su izgubile dozvolu u tuzlanskoj oblasti.

Regulatorna agencija insistira da je proces bio "cvrsto zasnovan na pravnim principima priznatim u svim demokratskim drzavama".

Pomocnik za medije federalnog ombudsmana u Bosni, Mehmed Halilovic, optuzio je Regulatornu agenciju da nema strpljenja sa onim medijima koji nisu ispravno popunili obrasce za prijavu. U pismu predsedniku Regulatorne agencije u martu, Halilovic je preporucio da rad agencije bude transparentniji. "Radio i TV stanice ne mogu ponuditi sve neophodne podatke ako ne znaju koje kriterijume Regulatorna agencija koristi," pisao je Halilovic.

Bolje poznavanje kriterijuma koje koristi Regulatorna agencija verovatno nece biti od velike pomoci posto samo nekoliko medija moze zadovoljiti veoma stroge uslove. Halilovic i drugi lokalni zvanicnici predlozili su Regulatornoj agenciji da spusti tehnicke i finansijske kriterijume, a zadrzi striktnu kontrolu nad programskim sadrzajem.

Ispunjavanje finansijskih uslova ce biti bolno, kaze Elvir Svrakic, direktor nezavisne sarajevske stanice, NTV Hajat, i predsednik bosanske Asocijacije elektronskih medija. "Mi se borimo za klijente, za svaku paru," tvrdi Svrakic. Njegova stanica, koja ce verovatno dobiti dozvolu, jedva opstaje na trzistu i nema novca za bolje programe, novu opremu i vece plate.

Kada je stanica zapocela sa radom tokom rata, bila je tesno povezana sa vladajucom muslimanskom Strankom demokratske akcije, SDA, i emitovala je uglavnom islamsku propagandu. Kako je politicko okruzenje u Bosni pocelo da se menja tokom proteklih nekoliko godina, stanica je zauzela kriticki stav prema ovoj stranci. To je navelo drzavna preduzeca pod kontrolom SDA da novac za oglasavanje preusmere ka drzavnoj televiziji.

Sada tekuce troskove ove stanice delimicno pokriva sarajevski kanton. Diskusije u studiju u okviru informativnog programa prosle godine finansirala je americka vlada.

Mada se ocekuje da ce NTV Hajat dobiti dozvolu od Regulatorne agencije, radio i TV stanica Studio 99, koju vodi Adil Kulenovic, verovatno nece ispuniti postavljene uslove. Uskracena im je dozvola u tuzlanskom regionu zbog "losih finansijskih rezultata", a cini se da nece proci bolje ni u Sarajevu.

Ironicko je da je Kulenovic tokom rata dobijao pohvale kao jedan od malobrojnih medija koji su kritikovali bosansku vladu. Zbog toga je ova stanica jednom izgorela u podmenutom pozaru, a predajnik su unistili njihovi politicki neprijatelji. Uvek je odbijao sredstva politickih stranaka strahujuci da bi to naskodilo nezavisnosti njegove stanice.

Kao i mnogi drugi mediji tokom rata, Kulenovic je emitovao filmove i strane serije bez ikakve naknade.

Sada to vise nije u mogucnosti da cini. Filmovi, porodice serije i sapunske opere privlace vise oglasivaca, ali su isuvise skupi. Umesto toga, Kulenovic i dalje daje prostor alternativnim stavovima u dosadnim informativnim emisijama sa gostima u studiju.

Kulenovic kaze da Studio 99 nije platio kiriju od januara 2000. godine, kao ni plate zaposlenima od decembra 2000. Mnogi novinari, koji su cesto radili besplatno tokom rata, napustili su Studio 99. Stanica ne dobija sredstva od medjunarodne zajednice, mada im je tokom i posle rata UNESCO poklonio nesto tehnicke opreme i dokumentarnih filmova, i pružio pomoc u obuci novinara.

Medijska situacija je jos gora na teritorijama bosanskih Srba i Hrvata gde je vecina stanica, osim sto finansijski lose stoje, veoma bliska odredjenim politickim opcijama.

S obzirom na objektivno izvestavanje, originalan program i solidnu infrastrukturu, cini se da je nezavisna stanica, ATV Banja Luka, izuzetak u tom smislu. Emisije ove stanice se mogu gledati u Federaciji, Republici Srpskoj i delovima Hrvatske i Srbije.

ATV je dobila opremu od Amerikanaca, a Svedska medjunarodna agencija za razvoj i saradnju, SIDA, i dalje pokriva 40 odsto tekucih troskova. Zaposleni se placaju na vreme, ali cak i uz ovu finansijsku pomoc, direktor stanice Natasa Tesanovic tvrdi da je veoma tesko voditi ATV Banja Luka.

"Trziste je siromasno, a konkurencija je ogromna," kaze direktor stanice misleci na sedam privatnih TV stanica i drzavnih elektronskih medija cije je sediste u Banjaluci.

U Hercegovini, istorijskom uporistu hrvatskog ekstremizma u Bosni, vecinu medija kontrolise i obicno finansira tvrdokorna Hrvatska demokratska zajednica. Cak i novinari koji nisu pod direktnom kontrolom ove politicke stranke cesto su pod pritiskom da emituju stranacku propagandu.

Medjutim, jedna nova privatna radio stanica nastala je u julu 1999. godine, u jos uvek podeljenom Mostaru. Osnivaci ove stanice kazu da Studio 88 zeli da bude glas svih naroda Bosne i Hercegovine. Direktor i suvlasnik stanice, Ana Popovac, kompjuterski strucnjak po profesiji, pokrenula je stanicu sopstvenim novcem koji je uštedela radeci za jednu medjunarodnu organizaciju.

Ona i dalje placa rezijske troskove ove stanice. Studio 88 je saradjivao sa medijima sa obe strane linije podele izmedju Bosnjaka i Hrvata kako bi privukao nove oglasivace. Ona veruje da je to jedini nacin da jedna komercijalna stanica prezivi na ovom politicki i ekonomski varljivom trzistu.

Ana Popovac se nada da ce multietnicke stanice preziveti uprkos naporima ekstremnih politicara da uticu na firme da se oglasavaju na stanicama koje odslikavaju njihove politicke predrasude i ostrascenost.

Julie Harbin je freelance izvestac iz Sarajeva i saradnik IWPR-a.

Focus: Balkans: Regional Reporting & Sustainable Training

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/veliko-spremanje-na-medijskoj-sceni>